

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts konkurence@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Konkurences padomes kopsavilkums par Negodīgas mazumtirdzniecības prakses likuma piemērošanas problēmām maizes piegādē mazumtirdzniecībā

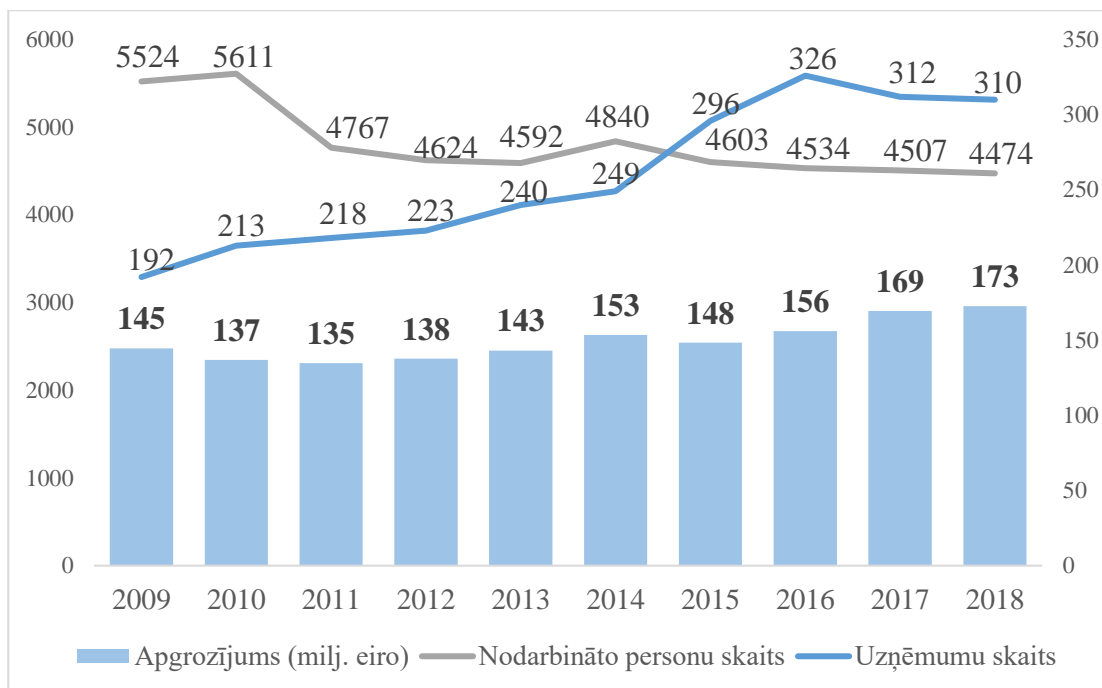
- 1 Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma (turpmāk – NMPAL) mērķis saskaņā ar šī likuma 2. pantu ir ierobežot mazumtirgotāja iepirkuma varas izmantošanu pret piegādātājiem, lai līdzsvarotu piegādātāju un mazumtirgotāju intereses mazumtirdzniecībā.
- 2 Veicot NMPAL ieviešanas tirgus uzraudzību, Konkurences padome (turpmāk – KP) konstatēja vairākas problēmas maizes piegādes mazumtirdzniecības sektorā. Ievērojot minēto, KP ierosināja tirgus uzraudzību par maizes piegādi mazumtirdzniecībā.
- 3 Veiktās tirgus uzraudzības mērķis bija izvērtēt iespējamās problēmas maizes piegādes mazumtirdzniecībā un vai tās tiek risinātas, mazumtirgotājiem sadarbojoties ar piegādātājiem, ievērojot NMPAL tvērumu. Padziļināti KP vērtēja piegādātāju loģistikas pakalpojumu sniegšanu, maizes atpakaļ atdošanas gadījumus un degustāciju kārtību mazumtirgotāju veikalos.
- 4 Lai sasniegtu tirgus uzraudzības mērķi, KP pieprasīja informāciju mazumtirgotājiem, kas saimniecisko darbību veic ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības jomā un uz kuriem attiecas NMPAL regulējums. Informācija tika saņemta no 15 mazumtirgotājiem.
- 5 Tāpat tirgus uzraudzības ietvaros tika aptaujāti piegādātāji, kas darbojas maizes ražošanas, svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošanas sektorā. Informācija tika saņemta no 19 piegādātājiem.
- 6 Uzraudzības laikā KP ieguva un izvērtēja mazumtirgotāju un piegādātāju noslēgtos piegādes līgumus, kā arī informāciju par mazumtirgotāju veikalos organizētajām maizes degustācijām. Informācija iegūta par 2016. gadu, kad spēkā stājās NPMAL, kā arī par 2017. – 2018. gadu.

Maizes, svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošanas tirgus

- 7 2018. gadā kopējais visu tirgus dalībnieku, kuru saimnieciskā darbība saistīta ar maizes ražošanu, svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošanu¹, neto apgrozījums bija 172,73 milj. EUR, 310 uzņēmumos tika nodarbinātas 4474 personas. Pēdējo desmit gadu maizes, svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražotāju skaits, tajos nodarbināto personu skaits un apgrozījums atspoguļots 1. attēlā.²

¹ Atbilstoši NACE klasifikatoram – 10.71 klase

² Centrālās statistikas pārvaldes dati

1.attēls. Maizes ražošanas uzņēmumu galvenie uzņēmējdarbības rādītāji 2009. – 2018. gadā

Avots: KP izstrādāts, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes datus.

- 8 Maizes, svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošanas tirgū darbojas kā lielas, tā arī vidējas, mazas un mikrosabiedrības. 2018. gadā Latvijas trīs lielāko maizes ražotāju, t. i., SIA “Fazer Latvija”, AS “Hanzas maiznīcas” un AS “Latvijas Maiznieks”, tirgus daļa no kopējā apgrozījuma veidoja 41 %.
- 9 Maizes un svaigi ceptu mīklas izstrādājumu derīguma termiņi ir samērā īsi, t. i., no trim līdz septiņām dienām. Taču, neskatoties uz to, mazumtirdzniecības vietās tiek pārdotas gan Latvijā, gan ārpus Latvijas ražotas preces. Tāpat pēdējo desmit gadu laikā arvien vairāk attīstās sasaldētās un mazumtirdzniecības vietās atkausētās un izceptās maizes īpatsvars.

Līgumu nosacījumi un loģistikas pakalpojumu sniegšana

- 10 Tirgus uzraudzības gaitā aplūkotajos līgumos un vienošanās, kas rakstveidā noslēgtas starp mazumtirgotājiem un piegādātājiem, KP nav konstatējusi NMPAL noteikumu pārkāpumu.
- 11 Lielākoties piegādātāji paši nodrošina maizes un svaigi ceptu mīklas izstrādājumu piegādi mazumtirdzniecības vietās. Atsevišķos gadījumos mazumtirgotāji nodrošina to centralizēto piegādi savām mazumtirdzniecības vietām. Loģistikas izmaksas veido ievērojamu daļu no maizes un svaigi ceptu mīklas izstrādājumu gala cenas. Tāpēc KP pētījusi, vai mazumtirgotāji nepārkāpj NMPAL 6. panta pirmās daļas 13. punkta noteikumus, kas mazumtirgotājiem aizliedz piegādātājam izvirzīt prasību kompensēt mazumtirgotāja izmaksas, kas saistītas ar mazumtirgotāja loģistikas pakalpojumu izmaksām, izņemot gadījumu, kad mazumtirgotājs ar piegādātāju noslēguši rakstveida vienošanos par preču izplatīšanu.
- 12 Izvērtējot iegūto informāciju par maizes un svaigu ceptu mīklas izstrādājumu centralizētu piegādi, KP nekonstatēja, ka pastāvētu NMPAL pārkāpums, jo tika noslēgtas rakstveida vienošanās par preču izplatīšanu. Vienā gadījumā, konstatējot atsevišķus pārkāpuma riskus, KP brīdināja vienu no mazumtirgotājiem par šādu darbību nepieļaujamību. KP atgādina, ka

mazumtirgotāji nedrīkst piegādātājiem uzspiest kompensēt loģistikas pakalpojuma izmaksas, izņemot brīvprātīgi noslēgtas rakstveida vienošanās rezultātā.

Maizes atpakaļ atdošana: nekvalitatīvu preču atpakaļ atdošanas pavadzīmes

- 13 NMPAL 6. panta pirmās daļas 8. punkts aizliedz mazumtirgotājiem izvirzīt prasību piegādātājiem pieņemt atpakaļ nepārdotās pārtikas preces. Tiesību norma paredz šādus izņēmuma gadījumus, uz kuriem preču atpakaļ atdošanas ierobežojums neattiecas:
- nekvalitatīvas preces;
  - jaunas, patērētājiem nezināmas pārtikas preces, kuru piegādes vai tās apjoma palielinājuma iniciators ir piegādātājs.
- 14 Tīrgus uzraudzībā tika konstatēts, ka atsevišķu piegādātāju un mazumtirgotāju sadarbībā regulāri notiek nekvalitatīvas maizes un miltu izstrādājumu atpakaļ atdošana. Šāda prakse rada nopietnas bažas par mazumtirgotāju labticību, izmantojot NMPAL 6. panta pirmās daļas 8. punktā noteiktos izņēmumus. Lai novērstu šādu praksi, ir būtiska pašu piegādātāju rīcība, pieprasot, ka tiek sastādīts abpusējs akts, konstatējot faktu, ka prece ir bijusi nekvalitatīva. Vienlaikus KP vērš mazumtirgotāju uzmanību, ka NMPAL 6. panta pirmās daļas 8. punktā noteikto izņēmumu izmantošanas gadījumā pierādīšanas pienākums ir mazumtirgotājam.³
- 15 Maizes atbilstību kvalitātei mazumtirgotāji nosaka, gan pieņemot precī, gan novērojot preces kvalitāti visu laiku, kamēr tā ir pieejama veikalā. Mazumtirgotāji un piegādātāji norāda šādus nekvalitatīvās maizes un mīklas izstrādājumu atpakaļ atdošanas iemeslus: nekvalitatīva prece, bojāts iepakojums, organoleptiskās⁴ neatbilstības, vizuāli defekti, saspiesta maize, u. c. Gadījumos, kad notiek maizes atpakaļ atdošana, mazumtirgotājs izraksta atpakaļ atdošanas pavadzīmes. Aptaujātie mazumtirgotāji, kas sniedza atbildes par preču atpakaļ atdošanu, kā pierādījumu NMPAL 6. panta pirmās daļas 8. punktā noteiktā izņēmuma izmantošanai uzrādījuši aktus/pretenzijas lapas, kur gan piegādātāja, gan mazumtirgotāja pārstāvji ar saviem parakstiem apliecina, ka prece ir bijusi nekvalitatīva. Taču KP konstatējusi, ka šādi akti/pretenzijas lapas netiek noformētas visos gadījumos, kad izrakstītas preču atpakaļ atdošanas pavadzīmes. Turklāt aktos/pretenzijas lapās mazumtirgotāji nenorāda datumu vai periodu, kad tika piegādātas preces, kas tika atzītas par nekvalitatīvām.
- 16 Atkarībā no to sadarbības nosacījumiem, mazumtirgotāji (1) nekvalitatīvo produkciju kopā ar preču atpakaļ atdošanas pavadzīmēm atdod piegādātājiem, (2) izrakstot preču atpakaļ atdošanas pavadzīmes, nekvalitatīvo produkciju atpakaļ neatdod, bet to utilizē, (3) izrakstot preču atpakaļ atdošanas pavadzīmes, nekvalitatīvo produkciju izmanto dzīvnieku barībai (tostarp uz līguma pamata)⁵. KP norāda, ka par nekvalitatīvām NMPAL izpratnē nav atzīstamas preces, kurām beidzies derīguma termiņš vai kuru kvalitāte samazinājusies mazumtirgotāja rīcības vai bezdarbības rezultātā. Tādējādi atpakaļ atdot mazumtirgotāji drīkst tikai tās preces, par kurām

---

³ Konkurences padome. Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma piemērošanas vadlīnijas. Ar grozījumiem 2019. gada otrajā pusgadā.

Pieejams: https://www.kp.gov.lv/files/documents/NMPAL_Vadlinijas_2019.pdf

⁴ Organoleptiskas īpašības – ar cilvēka maņas orgāniem uztveramas īpašības (izskats, konsistence, smarža, krāsa u. c.).

Pieejams: http://www.vi.gov.lv/lv/vides-veseliba/dzeramais-udens/dzerama-udens-uzraudziba-un-kontrole#_1

⁵ Izplatīšanai nederīgas pārtikas turpmākās izmantošanas, tostarp to izmantošana par dzīvnieku barības sastāvdaļu, vai iznīcināšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 07.07.2009. noteikumi Nr.742 “Izplatīšanai nederīgas pārtikas turpmākās izmantošanas vai iznīcināšanas kārtība”, tostarp to 8. punkts. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/194744-izplatisanai-nederigas-partikas-turpmakas-izmantosanas-vai-iznicinasanas-kartiba>

mazumtirgotāji spēj sniegt pierādījumus, ka tās kļuvušas nekvalitatīvas piegādātāju darbības vai bezdarbības rezultātā.

- 17 KP konstatējusi, ka atpakaļ atdoto preču vērtība, mazumtirgotājiem izrakstot preču atpakaļ atdošanas pavadzīmes par nekvalitatīvu preci, ir vērtējama kā ekonomiski nozīmīga. Pēc KP aprēķiniem nekvalitatīvas produkcijas atpakaļ atdošanas īpatsvars veido no 0,1 % līdz pat 0,58 % no piegādātāju neto apgrozījuma. Atkarībā no piegādātāja lieluma atpakaļ atdotās produkcijas vērtība veido desmitus vai pat simtus tūkstošus eiro. Gadījumos, kad mazumtirgotāji nepamatoti izmanto NMPAL 6. panta pirmās daļas 8. punktā noteiktos izņēmumus, produkcijas atpakaļ atdošanas prakse mazina mazumtirgotāju saimnieciskās darbības riskus, bet maizes un svaigi ceptu mīklas izstrādājumu piegādātājiem šāda prakse rada zaudējumus.

Maizes degustācijas: pavadzīmes ar nulles vērtību jeb degustācijas pavadzīmes

- 18 Veicot izpēti tirgus uzraudzības ietvaros, KP konstatējusi, ka mazumtirgotāju un piegādātāju sniegtā informācija par novadīto degustāciju skaitu mazumtirdzniecības vietās nesakrīt, kas radīja aizdomas par iespējamu NMPAL pārkāpumu. Līdz ar to KP veikusi ar degustācijām saistīto jautājumu padziļinātu izpēti attiecībā uz mazumtirgotājiem, kam bija visvairāk nesakrītību.
- 19 KP konstatējusi, ka viens no preču piegādes dokumentiem, ko sagatavo piegādātāji, ir pavadzīmes ar nulles vērtību. No piegādātāju un mazumtirgotāju sniegtajām atbildēm secināms, ka pavadzīmes ar nulles vērtību piegādātāji galvenokārt izraksta, ja piegādātās maizes izmantošanas mērķis ir tās degustācija konkrētā mazumtirgotāja veikalā. Šādas pavadzīmes pilnā apjomā uzskaita tikai piegādātāji. Pavadzīmes ar nulles vērtību mazumtirgotāji nesaglabā un savā uzskaites sistēmā neatspoguļo. Tāpat mazumtirgotāji neuzņemas nekādu atbildību par precēm, kas izrakstītas ar pavadzīmēm ar nulles vērtību.
- 20 Vienlaikus, ņemot vērā tirgus uzraudzībā iegūto informāciju par pavadzīmju ar nulles vērtību skaitu, ko atsevišķi piegādātāji viena gada laikā izraksta atšķirīgiem mazumtirgotājiem, kā arī nepārskatāmo procesu ar pavadzīmēs norādīto preču tālāko izmantošanu, KP konstatēja, ka, izrakstot maizi ar nulles vērtības pavadzīmēm, piegādātāji atsevišķos gadījumos kompensē preces, kuras atzītas par nekvalitatīvām vai neatbilstošām to derīgumu termiņa laikā. Tāpat izrakstīto pavadzīmju ar nulles vērtību skaits KP radīja aizdomas, ka tās tiek negodprātīgi izmantotas, lai, neuzņemoties saimnieciskās darbības risku, mazumtirgotājiem nebūtu jānoraksta nepārdotā produkcija. Šī iemesla dēļ KP padziļināti vērtēja procesus, kas saistīti ar pavadzīmju ar nulles vērtību izrakstīšanu.
- 21 Tirgus uzraudzības gaitā iegūtā informācija liecina, ka mazumtirdzniecības vietās tiek organizētas divu veidu degustācijas: “aktīvās” degustācijas un “klusās” degustācijas. Aktīvās degustācijas tiek organizētas veikalos, uzrunājot un iepazīstinot potenciālos patērētājus ar produkciju, ar mērķi veicināt preču realizāciju degustācijas laikā. Aktīvās preču degustācijas veic līguma aģentūras, izmantojot standus ar attiecīga piegādātāja zīmolu. Savukārt kluso degustāciju gadījumā uzņēmuma pārstāvis vienojas ar veikala atbildīgajām personām, ka tie izliks sagatavotās preces pircējiem pieejamās vietās, kur pircēji tās var brīvi paņemt un nogaršot.
- 22 Preču piegādes process degustācijām notiek divos veidos: (1) preces, kas paredzētas degustācijām, tiek piegādātas kopā ar regulāru preču pasūtījumu uz veikalu ar attiecīgi

noformētu pavadzīmi; (2) degustējamās preces tiek izsniegtas līguma aģentūrai vai piegādātāja atbildīgajai personai, un attiecīgi līguma aģentūra vai piegādātāja atbildīgā persona pati nogādā preces uz veikalu degustācijas veikšanai.

- 23 KP konstatējusi, ka laikā, kad tika uzsākta tirgus uzraudzība, piegādātāji izrakstīja pavadzīmes ar nulles vērtību konkrētiem mazumtirgotāja veikalumiem, kur bija paredzēts veikt degustācijas. Kopš 2018. gada degustācijas dokumentu aprīte ir mainīta un piegādātāji izraksta pavadzīmes ar nulles vērtību, noformējot to kā iekšējo preču piegādes dokumentu, t. i., pēc šiem dokumentiem nav izsekojams, kura mazumtirgotāja veikalam izrakstīta konkrētā pavadzīme ar nulles vērtību. KP norāda, ka preču piegādes dokumentiem ir noteiktas prasības attiecībā uz tajos norādāmo informāciju. Par preču piegādes dokumentiem var izmantot dokumentus, kas sagatavoti saskaņā ar attiecīgo preču aprīti vai tirdzniecību reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, un dokumentus, kas sagatavoti attiecībā uz precēm saskaņā ar attaisnojuma dokumentiem noteiktajām prasībām. Likuma Par grāmatvedību 7. panta pirmās daļas 9. punktā noteikts, ka attaisnojuma dokumentos, cita starpā, jāietver vismaz saimnieciskā darījuma dalībnieka nosaukums (firma), reģistrācijas numurs un adrese. Līdz ar to visām precēm, kas piegādātas mazumtirgotāju tirdzniecības vietās, neatkarīgi no tā, ka šo preču piegādes dokuments ir pavadzīme ar nulles vērtību, pavaddokumentos nepārprotami jānorāda konkrētā mazumtirgotāja veikala adrese.
- 24 Ņemot vērā, ka pavadzīmes ar nulles vērtību attiecas uz degustācijām, savukārt mazumtirgotāji pavadzīmes ar nulles vērtību neuzskaita, KP lūdza gan piegādātājiem, gan mazumtirgotājiem iesniegt informāciju par degustāciju skaitu. Izvērtējot sniegto informāciju, KP konstatēja datu nesakrītības. Īpaši būtiskas atšķirības KP konstatēja konkrēta piegādātāja⁶ un SIA "RIMI Latvija" un SIA "Maxima Latvija" sniegtajā informācijā par mazumtirgotāju veikalos organizētajām degustācijām.
- 25 KP arī konstatēja, ka mazumtirgotājiem līgumu noteikumos vai instrukciju veidā ir izstrādāta degustāciju rīkošanas un norises kārtība, kur precīzi aprakstītas procedūras attiecībā uz degustāciju pieteikšanu, saskaņošanu, organizēšanu un uzskaiti. Vienlaikus KP konstatē, ka degustācijas ne vienmēr tiek organizētas atbilstoši mazumtirgotāja izstrādātajai kārtībai. Konkrētas degustācijas norise var arī būt saskaņota viena veikala ietvaros, par kuru netiek sastādīta dokumentācija, kuru pārbaudot būtu iespējams konkrēto degustāciju attiecīgi uzskaitīt. Kopumā secināms, ka mazumtirgotāji, lai arī nosaka degustāciju kārtību, tomēr nekontrolē, vai un kādas preces, kuru preču piegādes dokuments ir pavadzīme ar nulles vērtību, tiek piegādātas mazumtirdzniecības vietās, kā arī nekontrolē, vai šādā veidā nenotiek piegādātāja iepriekš piegādātu preču, kuras nav nekvalitatīvas vai neatbilstošas vai kurām beidzies derīguma termiņš, apmaiņa pret kvalitatīvām vai jaunākām ar garāku derīguma termiņu.
- 26 Papildus tirgus uzraudzībā tika konstatēts, ka visas pavadzīmes ar nulles vērtību vienlaicīgi ar preces piegādi mazumtirgotājam paraksta tā darbinieki vai attiecīgā veikala apsardzes firmu darbinieki. Vienlaikus KP konstatēja, ka šāds process ir formāls un paraksts uz pavadzīmes neaplicina, ka mazumtirgotājs ir pārbaudījis piegādātās preces izmantošanas mērķi. Mazumtirgotāji nevarēja sniegt skaidrojumu, vai maizes un mīklas izstrādājumu, kuru preču piegādes dokuments ir pavadzīme ar nulles vērtību, izmantošanas mērķis ir degustācija

---

⁶ Šā piegādātāja gadījumā KP konstatēja pat 5-7 reizes lielu atšķirību starp piegādātāja un minēto mazumtirgotāju sniegtajiem datiem par degustāciju skaitu.

konkrētā mazumtirgotāja veikalā vai kompensācija par precēm, kuras atzītas par nekvalitatīvām vai neatbilstošām to derīgumu termiņa laikā un kuras tādējādi mazumtirgotājiem jāizmet.

- 27 Ievērojot minēto, pastāvošā degustāciju pieteikšanas un norises kārtība neļauj mazumtirgotājiem kontrolēt veikalu telpās ienesto preču atbilstību preču piegādes dokumentiem un mērķi, kādam šīs preces tiek izmantotas mazumtirgotāju veikalos. Šai sakarā KP norāda, ka mazumtirgotājiem ir pienākums nodrošināt NMPAL 6. panta pirmās daļas 8. punktā paredzēta izņēmuma godprātīgu piemērošanu. Mazumtirgotājam ir jāpārlicinās un jāspēj pamatot, ka mazumtirgotāja veikalā piegādātās preces, kuru preču piegādes dokuments ir pavadzīme ar nulles vērtību, ir izmantotas konkrētiem nolūkiem.
- 28 Mazumtirgotāji nevarēja paskaidrot gadījumus, kad pavadzīmes bija parakstījuši darbinieki, kas darba tiesiskās attiecības ar mazumtirgotāju bija pārtraukuši. KP norāda, ka gadījumos, kad starp tirgus dalībnieku un fizisku personu pastāv vai pastāvēja darba tiesiskās attiecības un darbinieks kopā ar tirgus dalībnieku veido vienotu ekonomisku vienību, tirgus dalībnieks ir atbildīgs par sava darbinieka darbībām neatkarīgi no tā, vai darbinieks rīkojas pretēji uzticētajiem uzdevumiem vai nav pilnvarots attiecīgi rīkoties.⁷ Tāpat arī konsultanta vai aģenta rīcība ir attiecināma uz uzņēmumu, kura vārdā tas rīkojas.⁸

Secinājumi un priekšlikumi

- 29 Maizes un tās izstrādājumu ražošana un piegāde ir nozare ar ārkārtīgi būtisku tautsaimniecisku nozīmi. Maize ir pirmās nepieciešamības prece, ko ražo vairāk nekā 300 maizes, svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošanas uzņēmumos, kuros strādā vairāk nekā 4000 cilvēku.

Negodīgas tirdzniecības prakses var negatīvi ietekmēt maizes ražošanu un izplatīšanu, liekot ražošanas uzņēmumiem ciest nepamatotus zaudējumus, samazināt produkcijas klāstu un darbinieku skaitu. Tāpēc svarīgi, lai mazumtirgotāji ievērotu NMPAL noteikumus un piegādātājiem netiktu izvirzītas aizliegtas prasības, kas negatīvi ietekmētu visu maizes tirgu.

- 30 Tirgus uzraudzībā tika konstatēts, ka nekvalitatīvo preču atpakaļ atdošanas process nav izsekojams. Proti, ne visos gadījumos, kad mazumtirgotāji izraksta atpakaļ atdošanas pavadzīmes, tiek noformēti akti/pretenzijas lapas, kur gan piegādātāja, gan mazumtirgotāja pārstāvji ar saviem parakstiem apliecina, ka prece ir bijusi nekvalitatīva. Tāpat noformētajos aktos/pretenzijas lapās mazumtirgotāji nenorāda, kad tika piegādātas preces, kas tika atzītas par nekvalitatīvām.

Lai mazumtirdzniecības vietās būtu iespējams pārlicināties, ka maizes atpakaļ atdošana notiek atbilstoši NMPAL nosacījumiem, mazumtirgotājiem, lai izvairītos no iespējama NMPAL prasību neievērošanas riska, ir jānodrošina aktu/pretenzijas lapu noformēšanu, kur gan piegādātāja, gan mazumtirgotāja pārstāvji ar saviem parakstiem apliecina, ka prece ir bijusi nekvalitatīva. Tāpat mazumtirgotājiem jānodrošina, lai preces, kas tika atzītas par nekvalitatīvām, būtu iespējams izsekot.

---

⁷ Eiropas Komisijas 15.07.1992. lēmums lietā IV/32.725 -Viho/Parker Pen, 16.punkts Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31992D0426>

⁸ Eiropas Kopienų tiesas 11.12.2003. spriedums lietā T-56/99, 60.punkts.

- 31 Daži mazumtirgotāji snieguši informāciju, ka nekvalitatīvo maizi tās derīguma termiņa laikā tie atdod dzīvnieku barībai.

KP norāda, ka mazumtirgotājam, kas apgalvo, ka tās izmanto nekvalitatīvo maizi dzīvnieku barībai (tostarp uz līguma pamata), ir jābūt Pārtikas un veterinārā dienesta teritoriālās struktūrvienības izsniegtajai atļaujai par izplatīšanai nederīgas pārtikas izmantošanu par dzīvnieku barības sastāvdaļu, lai varētu pārliecināties par sniegtās informācijas patiesumu.

- 32 Maizes un svaigi ceptu mīklas izstrādājumu degustāciju kārtība mazumtirgotāju veikalos ir nepārskatāma un necaurspīdīga. Mazumtirgotāju un to darbinieku rīcība praksē var atšķirties no mazumtirgotāju un piegādātāju līgumos noteiktās degustāciju organizēšanas kārtības un iekšējām instrukcijām vai vadlīnijām. KP konstatējusi, ka pavadzīmju ar nulles vērtību izrakstīšana netiek kontrolēta un uzraudzīta no mazumtirgotāju puses. Atsevišķos gadījumos izrakstīto pavadzīmju ar nulles vērtību apjoms rada bažas par šo pavadzīmju izrakstīšanas mērķiem – vai tās izrakstītas par faktiski notikušām degustācijām vai lai apmainītu preces, kurām beidzies derīguma termiņš, pret svaigām precēm ar garāku derīguma termiņu. Pastāvošā degustāciju pieteikšanas, saskaņošanas, organizēšanas un uzskaites kārtība neļauj mazumtirgotājiem kontrolēt veikalu telpās ienesto preču atbilstību preču piegādes dokumentiem un mērķi, kādam šīs preces tiek izmantotas mazumtirgotāju veikalos.

KP norāda, ka mazumtirgotājiem jāspēj pamatot, ka mazumtirgotāja veikalam piegādātās preces, kuru preču piegādes dokuments ir pavadzīme ar nulles vērtību, ir izmantotas konkrētiem nolūkiem. Tāpēc mazumtirgotāji no savas puses var sekmēt, lai piegādātāji attiecīgos pavaddokumentos norāda arī izmantošanas mērķi, kuram izrakstītas preces ar nulles vērtību. Tādējādi ir uzlabojama degustāciju uzskaites kārtība mazumtirgotāju veikalos, kā arī organizējama pārskatāma NMPAL prasībām atbilstoša preču atpakaļatdošanas kārtība.

- 33 Aptaujājot mazumtirgotājus, KP secina, ka tie nevar paskaidrot preču, kuru piegādes dokuments ir pavadzīme ar nulles vērtību, izmantošanas mērķi mazumtirgotāju veikalos, gadījumos, kad pavadzīmes bija parakstījuši darbinieki, kas darba tiesiskās attiecības ar mazumtirgotāju bija pārtraukuši.

KP norāda, ka mazumtirgotāji gan kā darba devēji, gan kā komersanti, kas izmanto citu komersantu pakalpojumus, ir tieši atbildīgi par savu un nolīgto darbinieku veiktajām darbībām. Tādējādi mazumtirgotāju uzdevums ir ne tikai savā darbībā ievērot normatīvos aktus, bet arī nodrošināt kontroles mehānismu un labu pārvaldību visā uzņēmumā, tai skaitā, lai to darbinieki un piesaistītie pakalpojumu sniedzēji ievēro NMPAL noteikumus.

- 34 KP konstatē, ka pēdējos gados degustācijas dokumentu aprites kārtībā notikušas izmaiņas, kas vēl vairāk apgrūtina preču, kurām tiek izrakstīta pavadzīme ar nulles vērtību, izsekojamību.

Tādējādi ir pamatoti, ka visām precēm, kas piegādātas mazumtirgotāju tirdzniecības vietās, neatkarīgi no tā, ka šīs preces preču piegādes dokuments ir pavadzīme ar nulles vērtību, pavaddokumentos nepārprotami jānorāda konkrētā mazumtirgotāja veikala adrese. KP uzsver, ka arī citi normatīvie akti paredz šādu pienākumu.

- 35 Ņemot vērā tirgus uzraudzības gaitā konstatēto maizes un svaigi ceptu mīklas izstrādājumu atpakaļ atdošanas problemātiku saistībā ar preču atpakaļ atdošanas pavadzīmēm un pavadzīmēm ar nulles vērtību, KP aicina mazumtirgotājus godprātīgi izmantot NMPAL 6. panta pirmās daļas 8. punktā noteiktos izņēmumus no preču atpakaļ atdošanas aizlieguma. Lai pārliecinātos, ka praksē tiek ievēroti KP ieteikumi un norādījumi, KP plāno veikt atkārtotu pārbaudi 2021. gadā.